

Διά βίου μάθηση και εκπαίδευση

Νατάσσα Ράικου, ΕΔΙΠ

A large orange circle is partially visible on the left side of the slide, behind a blue rectangular box.

Ορίζοντας τη διά βίου μάθηση

«Μια δήλωση σχετικά με το προφανές, αφού
καθένας το κάνει, σε μικρό ή μεγάλο βαθμό»

(Burgess, 2002: 85)

A decorative yellow dashed line consisting of several curved segments, located in the bottom right corner of the slide.

Τυπολογία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Coombs*

- **Τυπική εκπαίδευση**

Εκπαιδευτικοί θεσμοί από το νηπιαγωγείο έως & τις μεταπτυχιακές σπουδές

- **Μη τυπική εκπαίδευση**

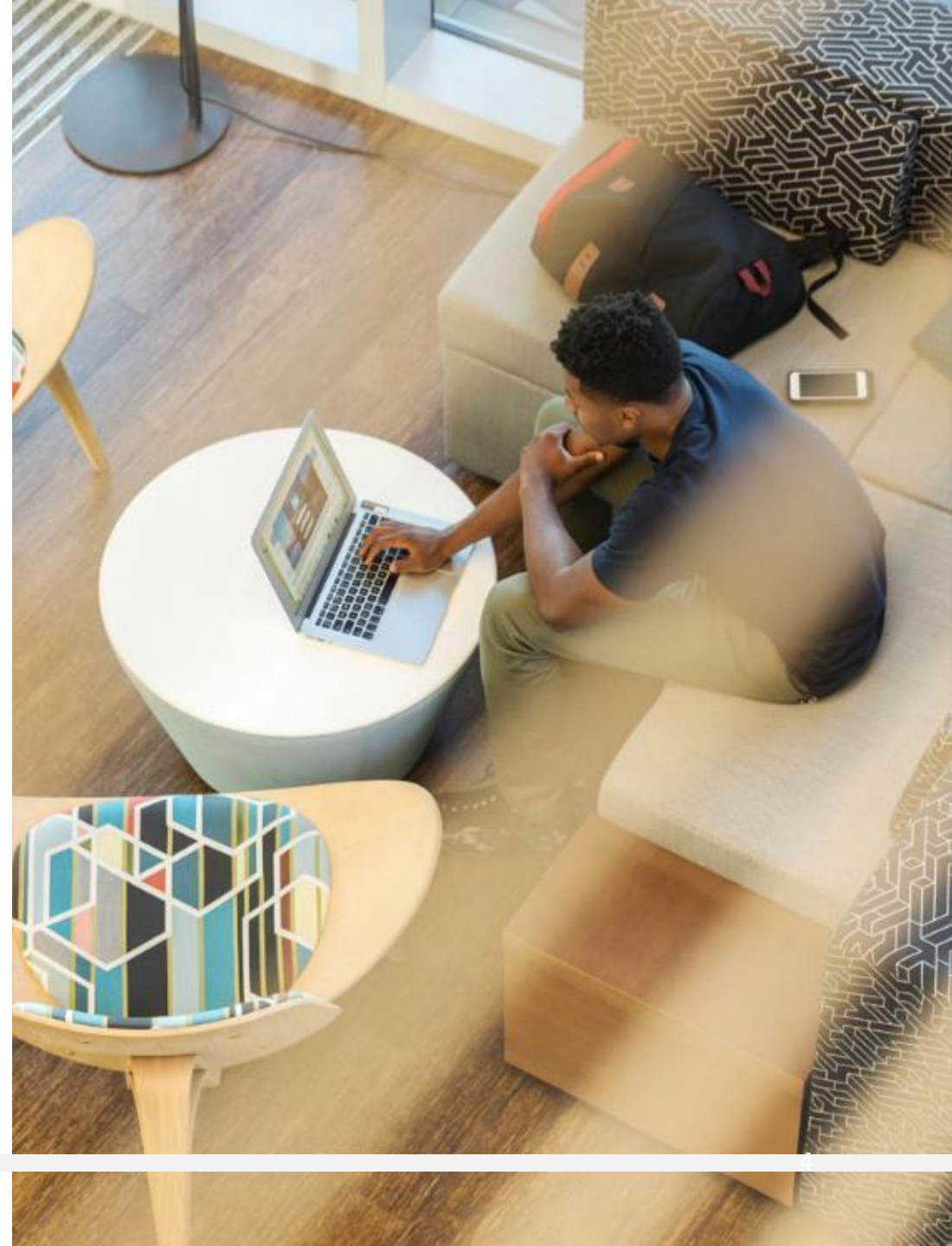
Όλες οι οργανωμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες και έχουν καθορισμένους εκπαιδευτικούς στόχους

- **Άτυπη εκπαίδευση**

Συνεχή διαδικασία μέσω της οποίας αποκτούμε γνώσεις και δεξιότητες και διαμορφώνουμε συμπεριφορές από τη συμμετοχή μας σε καθημερινές δραστηριότητες και σε διάφορα πλαίσια και θεσμούς (εργασία, οικογένεια, ΜΜΕ,...)

*Coombs, 1968· Coombs & Ahmed, 1974

Σκεφτείτε τι δραστηριότητες
κάνετε συνήθως μέσα στην
ημέρα. Ποιες απαιτούμενες
ικανότητες έχετε αποκτήσει από
την α) τυπική, β) μη τυπική,
γ) άτυπη εκπαίδευση;

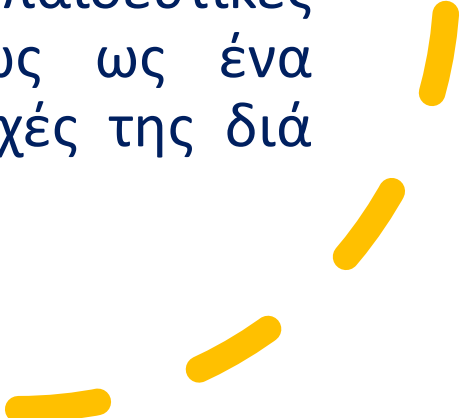

Ο όρος **διά βίου εκπαίδευση** χρησιμοποιείται για πρώτη φορά στην Έκθεση της Επιτροπής Faure UNESCO (1972), ως απάντηση στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα εκπαιδευτικά συστήματα παγκοσμίως

«η διά βίου εκπαίδευση δεν είναι εκπαιδευτικό σύστημα, είναι μια αρχή στην οποία βασίζεται η συνολική οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος»

Όλες οι μαθησιακές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες θεωρούνται όχι απλώς ως ένα σύνολο, αλλά ως ένα συνεχές, το συνεχές της διά βίου μάθησης.

Διά βίου μάθηση

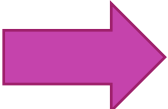
Ο επιστημονικός προβληματισμός για τη διά βίου μάθηση και εκπαίδευση παραπέμπει σε μια διαφορετική από τη συμβατική προσέγγιση και οπτική, για να αντιλαμβανόμαστε, να κατανοούμε και να σχεδιάζουμε τις διαδικασίες εκείνες που αναφέρονται στη μάθηση, την εκπαίδευση, τον εκπαιδευτικό θεσμό και τον εκπαιδευόμενο πολίτη – με βασικό στοιχείο διαφοροποίησης την έννοια του **συνεχούς (continuum)**. Η διά βίου μάθηση **περιλαμβάνει όλες τις μαθησιακές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οποιουδήποτε τύπου, περιεχομένου ή βαθμίδας, που λαμβάνουν χώρα σε τυπικά, μη-τυπικά και άτυπα εκπαιδευτικά πλαίσια και στις οποίες συμμετέχουν πολίτες κάθε ηλικίας και μορφωτικού επιπέδου, σε οποιαδήποτε φάση του βιολογικού και κοινωνικού τους κύκλου**. Πρόκειται για μια ριζικά διαφορετική σύλληψη για τη μάθηση και την εκπαίδευση, που εδράζεται στην παραδοχή **της συνέχειας του μαθησιακού φαινομένου και του εκπαιδευτικού θεσμού** και η οποία δεν αναγνωρίζει στη μαθησιακή πορεία αφετηριακά σημεία και τερματικούς σταθμούς, πάγιες διαδρομές και οριστικότητες (Καραλής, 2008: 131).

Διά βίου μάθηση – Διά βίου εκπαίδευση...είναι το ίδιο;;;

Μάθηση **φαινόμενο**, ανθρώπινη διεργασία

Εκπαίδευση **θεσμός**, το σύνολο των τρόπων μέσω των οποίων οι κοινωνίες συστηματοποιούν & οργανώνουν τη μάθηση

Ο συνδυασμός των διεργασιών καθόλη τη διάρκεια της ζωής μέσω των οποίων το όλον πρόσωπο –σώμα (γενετικό, φυσικό και βιολογικό) και νους (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις, αξίες, συναισθήματα, πεποιθήσεις και αισθήσεις) βιώνει κοινωνικές καταστάσεις, των οποίων το προσλαμβανόμενο περιεχόμενο μετασχηματίζεται γνωστικά, συναισθηματικά ή πρακτικά (ή με κάθε συνδυασμό των προηγούμενων) και ενσωματώνεται στην βιογραφία του ατόμου με αποτέλεσμα ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο (ή περισσότερο έμπειρο) πρόσωπο (Jarvis, 2006)

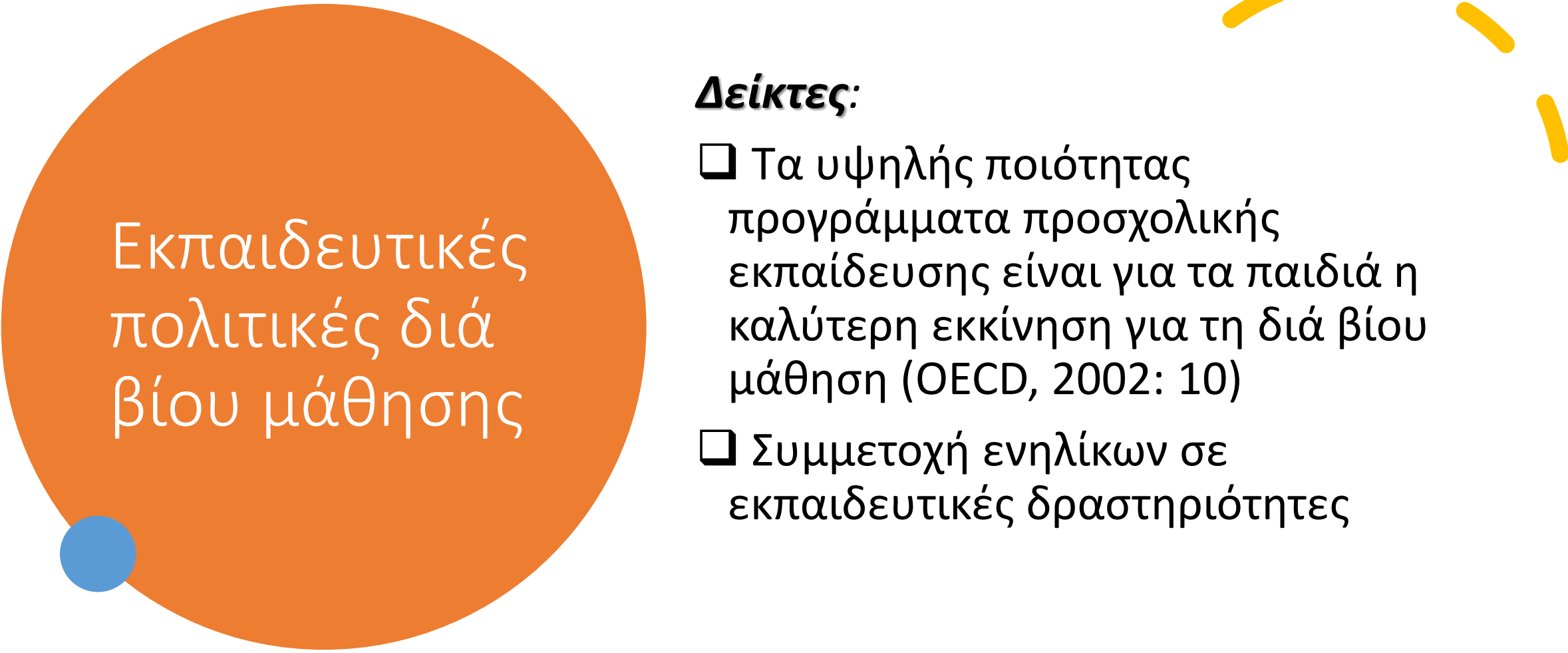
Τι είναι ΜΑΘΗΣΗ

Διά βίου μανθάνων

Η μάθηση & η εκπαίδευση ως
σύνολο, ως όλον

Κοινωνία που μαθαίνει

Εκπαιδευτικές πολιτικές διά βίου μάθησης

Δείκτες:

- ❑ Τα υψηλής ποιότητας προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης είναι για τα παιδιά η καλύτερη εκκίνηση για τη διά βίου μάθηση (OECD, 2002: 10)
- ❑ Συμμετοχή ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες

Διά βίου μάθηση:

Το καταλληλότερο
μέσο για τη μείωση
των ανισοτήτων στη
μόρφωση & την
εκπαίδευση

Ωστόσο...

σύγχρονες κοινωνίες

έντονες ανισότητες

περιορισμένη συμμετοχή
στη διά βίου εκπαίδευση

Άρα...

«Δεν αρκούν οι ευκαιρίες για συμμετοχή, αλλά είναι αναγκαίο να διασφαλίζεται και η δυνατότητα συμμετοχής για όλες τις ομάδες του πληθυσμού, ιδιαίτερα εκείνες που δεν είναι ευνοημένες με βάση την κοινωνική τους θέση, την οικονομική τους κατάσταση και το επίπεδο της τυπικής τους εκπαίδευσης»

(Καραλής, 2020: 536)

Εκπαίδευση
ενηλίκων

Αξιοποίηση εμπειρίας

Εκπαιδευτικές ανάγκες

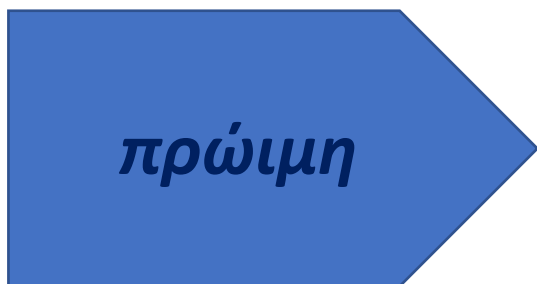
Κριτικός στοχασμός

Ενηλικιότητα

η μεγαλύτερης διάρκειας περίοδος της ζωής του ανθρώπου

Στάδια:

Βασικές προσεγγίσεις σχετικά με την ανάπτυξη των ενηλίκων

- βιολογική
- ψυχολογική
- κοινωνικο-πολιτισμική
- ολιστική

Πότε θεωρούμαστε ενήλικοι;

η ενήλικη κατάσταση δεν προσδιορίζεται με βάση το τυπικό κριτήριο της ηλικίας ενηλικίωσης

Για τον χαρακτηρισμό ενός ατόμου ως ενήλικου, θα πρέπει να εξετάσουμε το κατά πόσο αυτό βρίσκεται στην **κατάσταση της ενηλικιότητας**, ενώ κρίσιμη σημασία έχει **η ανάληψη ρόλων και ευθυνών** για τη μετάβαση στην ενηλικιότητα.

Τι είναι λοιπόν η ενηλικιότητα;

... δύσκολος ο προσδιορισμός, μεγάλη διαφοροποίηση στους ορισμούς

Η **ενηλικιότητα** συνδέεται με τις έννοιες της **ωριμότητας**, της **προοπτικής** και της **υπευθυνότητας**, κι επομένως, θεωρείται από πολλούς ως **ιδανικό**, για το οποίο κάθε άνθρωπος αγωνίζεται και το οποίο αν και δεν μπορεί να επιτευχθεί απόλυτα, είναι η **διαδικασία** όπου γινόμαστε πιο ώριμοι, πιο ισορροπημένοι και πιο υπεύθυνοι (*Rogers*)

Οι φοιτητές είναι ενήλικοι... Είναι;

Οι φοιτητές είναι ενήλικοι.... Είναι;

Το άτομο έχει αφήσει πίσω την εξάρτηση της παιδικής ηλικίας
αλλά δεν έχει ακόμη εισέλθει στη φάση της υπευθυνότητας
που χαρακτηρίζει την ενηλικιότητα

Αναδυόμενη ενηλικιότητα είναι....

...η χρονική περίοδος κατά την οποία ο άνθρωπος μεταβαίνει από την εφηβεία στην ενηλικιότητα

... μια ξεχωριστή περίοδος (περίπου 18-28 ετών), κατά την οποία το άτομο εξερευνά πλήθος από κατευθύνσεις στην αγάπη, τη δουλειά και τις κοσμοθεωρίες του

Διαστάσεις της αναδυόμενης ενηλικιότητας

Πρόκειται για μια περίοδο...

- εξερεύνησης της ταυτότητας
- αστάθειας λόγω της διαρκούς αναζήτησης ταυτότητας
- εστίασης στον εαυτό
- αίσθησης του ενδιάμεσου (ανάμεσα στην εφηβεία & την ενηλικιότητα) και παλινδρομήσεων
- των πιθανοτήτων και αυξημένων προσδοκιών

Όλοι οι νέοι βιώνουν με τον ίδιο τρόπο την περίοδο α.ε.;

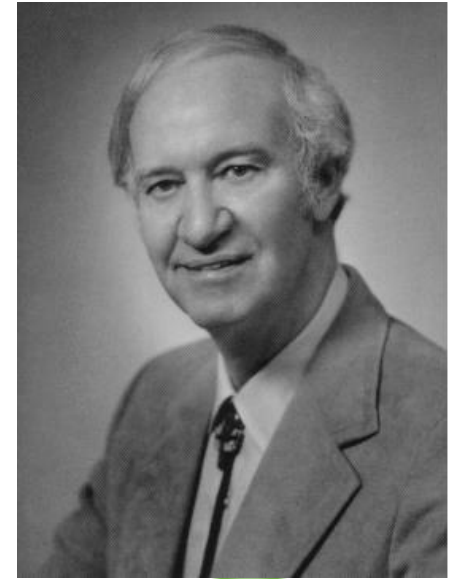

- ✓ Δεν ισχύει για όλους τους ανθρώπους. Εμφανίζεται κάτω από ορισμένες συνθήκες στη σύγχρονη εποχή και μόνο σε κάποιες κουλτούρες του ανεπτυγμένου κόσμου, που παρέχουν την «πολυτέλεια» στους νέους ανθρώπους να εξερευνήσουν νέες πιθανότητες και διαφορετικές εναλλακτικές στη ζωή
- ✓ Διακυμάνσεις στην κοινωνικοοικονομική κατάσταση που εντοπίζονται ακόμα και μέσα σε μία ευημερούσα κοινωνία, μπορεί να καθορίσουν σε ποιο βαθμό οι νέοι της θα την βιώσουν

Ποιον θεωρούμε ενήλικο;

Χαρακτηριστικά Ενηλίκων (Knowles, 1968):

- Χαρακτηρίζονται από τάση για αυτοκαθορισμό
- Διαθέτουν πλήθος γνώσεων, δεξιοτήτων & προσόντων κι ένα ευρύ φάσμα εμπειριών
- Συμμετέχουν σε όλες τις διαστάσεις της κοινωνικής ζωής
- Έχουν ανάγκη να γνωρίζουν για ποιο λόγο μαθαίνουν κάτι

Όταν ένα άτομο αντιμετωπίζεται από τους άλλους ως κοινωνικά ώριμο, ενώ το ίδιο θεωρεί ότι έχει επιτύχει αυτή την κατάσταση

Χαρακτηριστικά ενήλικων εκπαιδευόμενων

- Ενεργητική συμμετοχή vs. μεταφορά γνώσης
- Κάλυψη αναγκών
- Σεβασμός στην ενηλικιότητα

Προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης

- Η εκπαίδευση έχει εθελοντικό χαρακτήρα
- Αποσαφηνίζονται οι εκπαιδευτικοί στόχοι
- Άρτια οργάνωση του προγράμματος
- Το περιεχόμενο έχει σχέση με τις ανάγκες και τις προσδοκίες των εκπαιδευομένων
- Λαμβάνονται υπόψη οι προτιμώμενοι τρόποι μάθησης
- Ενθαρρύνεται η ενεργός συμμετοχή